

ปัจจัยทำนายความตั้งใจในการตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวีโดยสมัครใจ ของผู้ต้องขังชายเรือนจำ เขต 7*

Factors Predicting Intention to Voluntary HIV Screening Test among Male Prisoners in Rison Seventh Territory

อังคณา แจ่มนิยม, พย.ม.** Angkana Chamniyom, M.N.S

นิสากร กรุงไกรเพชร, ส.ด.ม.*** Nisakorn Krungkraipetch, Ph.D.

สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ, ส.ด.**** Suwanna Junprasert, Ph.D.

บทคัดย่อ

ปัญหาการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสพการณ์เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีสูง เป็นปัญหาใหญ่เนื่องจากมีการแพร่เชื้อได้ง่าย การตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวีเป็นวิธีการควบคุมป้องกันโรคเอดส์ได้ดีที่สุด แต่อัตราความครอบคลุมในกลุ่มผู้ต้องขังยังต่ำ เพียงร้อยละ 9.27 (กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์, 2555) โดยผู้ต้องขังเหล่านี้ไม่เคยได้รับการตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวี แต่จะทราบว่าเป็นผู้ติดเชื้อเมื่อมีอาการของโรคเอดส์แล้วหรือโรคติดเชื้อฉวยโอกาสหรือตามแพทย์วินิจฉัยเท่านั้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวีของผู้ต้องขังชายเรือนจำเขต 7 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ต้องขังชาย จำนวน 420 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อการคัดกรอง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจตรวจคัดกรอง โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย (descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression)

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความตั้งใจที่จะไปตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวีของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 58.90 ($SD = 25.01$) เจตคติต่อการตรวจคัดกรองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 ($SD = 1.17$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.38 ($SD = 3.48$) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมปัจจัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.21 ($SD = 1.35$) โดยเจตคติต่อการตรวจคัดกรอง (Att) ประสพการณ์เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี (Risk) ประสพการณ์ตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวี (Exp) และระดับการศึกษา (Edu) สามารถร่วมกันทำนายความตั้งใจตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวี (Intention) ของผู้ต้องขังชายเรือนจำเขต 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ได้ร้อยละ 12 ด้วยสมการถดถอย $Intention = 30.756 + 4.591 (Att) + 2.097 (Risk) + 7.925 (Exp) + 0.965 (Edu)$ ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวี และเสนอประโยชน์จากการเข้ารับการตรวจ เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการตรวจคัดกรอง รวมถึงการส่งเสริมคุณภาพการรักษาให้ได้รับประสพการณ์ตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวีที่ดี เพื่อให้คนกลุ่มนี้เข้ารับการตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวีเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: เจตคติต่อการตรวจคัดกรอง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมปัจจัย ความตั้งใจในการตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวี

* วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน มหาวิทยาลัยบูรพา

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ เรือนจำกลางนครปฐม กรมราชทัณฑ์

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน มหาวิทยาลัยบูรพา

**** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

HIV infection among prisoners, a group with a high risk of infection, was a big problem as the disease would easily be transmitted to other. An HIV screening test is one of the best methods of preventing HIV infection, but the screening coverage among prisoners is still low around 9.27%. This research aimed to investigate the factors that would affect the intention of male prisoners in prison, seventh territory to take HIV voluntary screening test. The sample consisted of 420 male prisoners, selected by multi-stage random sampling. A constructed questionnaire, based on the Theory of Planned Behavior, was used as a tool to collect data. This questionnaire comprised personal factors such as attitude toward taking screening test, subjective norm and intention on taking screening test. The data were analyzed by descriptive analysis as well as frequency, percent, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The research results revealed that the mean score of intention on taking HIV voluntary screening test was at 58.90 ($SD = 25.01$) attitude toward taking screening test was at 2.12 ($SD = 0.62$) subjective norm was at 5.38 ($SD = 3.48$) and perceived behavioral control was at 1.21 ($SD = 1.35$). The attitude toward taking screening test (Att), the risk of getting HIV (Risk), experience about screening (Exp), and educational level (Edu) were to predict the intention of HIV screening test of male prisoner with a statistical significance at 0.05 level, at 12% by regression equation as follows: $Intention = 30.756 + 4.591 (Att) + 2.097 (Risk) + 7.925 (Exp) + 0.965 (Edu)$. The research findings could be applied to use as a guide enhance knowledge on HIV screening, and suggest the benefits of screening to promote the good

attitude toward screening as well as to promote the quality of treatment. This group of prisoners would then have good experience on HIV screening, and then attract more prisoners to join the screening test.

Keywords: attitude, subjective norm, perceived behavioral control, intention on taking screening test

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันถึงแม้ว่าจะประสบความสำเร็จในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี และสามารถลดการแพร่ระบาดของของการติดเชื้อเอชไอวีได้ในระดับหนึ่ง แต่จำนวนผู้ติดเชื้อสะสมก็ยิ่งเพิ่มขึ้น จากการคาดการณ์ผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลก 34.2 ล้านคน มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ทั้งสิ้น 2.5 ล้านคน โดย 19 ล้านคน ยังไม่ทราบสถานการณ์ติดเชื้อของตนเอง สำหรับประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อเอชไอวี มากกว่า 1.2 ล้านคน โดยไม่มีอาการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2555 มียอดผู้ป่วยสะสมทั้งสิ้น 385,225 คน เสียชีวิตแล้ว 100,238 คน (สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค, 2555) และพบว่าโรคเอดส์ยังเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตลำดับที่ 6 ของโลก (จิรวัดน์ อุปรรัตน์, ศันสนีย์ สมิตะเกษตริน และอัมพร ศรีสารवल, 2556) นับว่าสถานการณ์เอดส์ในปัจจุบันยังรุนแรงและวิกฤตอยู่ในขณะนี้ เนื่องจากประชากรที่ติดเชื้อเอชไอวีและเสียชีวิตจากการติดเชื้อเอชไอวีที่ผ่านมามีจำนวนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้จากการสำรวจการเข้ารับการตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวียังอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 0.90 ของประชากรวัยแรงงาน (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2557) ทำให้ส่งผลกระทบต่อแรงงานสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา (วันเพ็ญ วนาภรณ์, 2552) และด้านต่าง ๆ ตามมาได้แก่ ด้านร่างกาย ครอบครัวยุติ จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ

สถานการณ์การติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มผู้ต้องขังเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง เนื่องจากผู้ต้องขังสามารถแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้ต้องขังด้วยกันเอง และเมื่อผู้ต้องขังกลับสู่สังคมภายหลังการพ้นโทษก็สามารถถ่ายทอดให้กับคนรอบข้างของตน โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ทราบว่าตัวเองเป็นผู้ติดเชื้อ กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์